



KWAAD VERDWIJNT

Auteur: Chris Ouboter

1<sup>e</sup> druk 22 december 2012

Maassluis anno 1773. Een historische roman over Bartholomeus Ouboter, geschreven in een biografie van een ondernemer in de problemen anno 2012

# KWAAD VERDWIJNT

## Hoofdstuk 1

22 Februari 2012 Woensdagmorgen zeven uur. De wekker naast Tienieke ging af.

Haar man Chris, had slecht geslapen die nacht. Het was slopend als je maar lag te denken: hoe zal het gaan de volgende dag?

“Goedemorgen schat, alles goed?”

“Wat denk je”, antwoordde Tienieke, “ik heb er echt zin in!”

Maar Chris bedoelde hoe het met haar ging, hoe ze zich voelde.

“Ik heb slecht geslapen” zei Tienieke. “Wat zal de toekomst brengen? Het is allemaal zo onzeker, ik heb zoveel vragen. Ben jij niet nerveus?”

“Nee ik niet, ik doe dit dagelijks” zei Chris een beetje mopperig en kwam uit bed.

“Het is ook apart”, bedacht hij, “als je zelf het faillissement aanvraagt bij de rechtbank.”

Chris stond op met hoofdpijn. De whisky die hij de avond ervoor had genuttigd, had zijn werk niet gedaan. Het was gewoon piekeren die nacht.

De afgelopen tijd was het, door die recessie, al zo slecht gegaan op de zaak.

Het autoreparatiebedrijf zou juist moeten floreren als er weinig auto's verkocht werden door een recessie als deze.

Maar de omzet kelderde maand na maand.

In januari, bij het vaststellen van de jaarrekening van het afgelopen jaar, had Chris al gemeld: er moet wat gebeuren in dit nieuwe jaar.

Nou, we gaan wat nieuws doen...., maar dit had niemand verwacht!

Nadat het morgenritueel inclusief ontbijt in huize Ouboter was gedaan, gingen Tienieke en Chris, volgens afspraak, Johan ophalen.

Johan kwam ietwat bleek zijn huis uit en ging in de auto zitten met de woorden: “Het moet maar gebeuren, hè!”

“Ja, ik denk dat wij geen keus meer hebben”, zei Chris. “Dit is het beste wat we op dit moment kunnen doen.”

Je kon zien dat Johan moe was van alle stress en spanning die ze de laatste tijd hadden meegemaakt.

Het proces tegen de huurbaas, het onrecht en bedrog wat door dat proces naar voren kwam.

En dan de geldboete waartoe de vennoten een week eerder veroordeeld waren door de kantonrechter, inzake huurachterstand.

Het was niet normaal en eiste zijn tol, bij alle drie.

Hun gezondheid en humeur had er ernstig onder te lijden.

Zelfs hun advocaat Ivar had dit niet eerder meegemaakt en was dan ook super verbaasd.

Bij een huurachterstand kon vijftigduizend euro boete in rekening worden gebracht.

Dit stond in de bijlage van het huurcontract en het was de huurbaas gelukt om die boete te vorderen.

Echter de vennoten hadden die bijlage nimmer gezien.

Rijdend over de snelweg naar Arnhem ging het gesprek al gauw over wat er allemaal zou gaan gebeuren en hoe het in de toekomst zou gaan. Het was allemaal erg onduidelijk.

“Wij gaan dit eerst maar eens meemaken Johan”, zei Chris. “We zorgen ervoor dat die klootzak die centen niet krijgt.

Daar gaan we nu voor!” Hij irriteerde zich aan het onvolwassen gedrag van zijn zoon. “Sta toch eens je mannetje, je bent stoer genoeg en je weet best hoe het zit!”

Het is misschien maar goed dat hij op eigen benen komt te staan, dacht hij. Zeker voor de toekomst en met de huidige recessie. Maar dat zei hij niet hardop.

Al pratend, soms een beetje kibbelend, kwamen de drie in Arnhem aan en gingen op zoek naar een parkeerplaats.

In het midden van de stad, vlak achter de grote kerk van Arnhem, was nog plaats. Chris parkeerde de metallic zilvergrijze Peugeot drie nul zes stationcar van negentien negenennegentig en ging een kaartje uit de parkeerautomaat halen.

Met een naar gevoel in het lijf liepen de drie vennoten vanaf de parkeerplaats in het centrum naar de rechtbank.

Zij zijn de afgelopen tijd getreiterd en hun bedrijf is op die manier kapot gepest.

Het weer was als het gevoel: grijs en somber.

De ingang van het gerechtsgebouw was voorzien van hoge pilaren. Door middel van een draaideur gingen de drie naar binnen en meldden zich bij de balie.

Een ongeïnteresseerde bewaker van allochtone afkomst zei: "U moet naar de controleruimte gaan voor legitimatie en controle op wapens." Dat moet hij zeggen, dacht Chris, maar is hij zelf wel te vertrouwen?

Ze lieten zich gelaten controleren en liepen door naar de zitjes in de hal van het gebouw.

De grote hal, die geheel uit marmer opgebouwd leek, voelde koud aan en maakte indruk op de drie.

Johan was nog nooit eerder in deze rechtbank geweest en je kon aan zijn gezicht zien dat het veel indruk op hem maakte.

Deze hal van marmer past goed bij ons gevoel, dacht Chris: koud en kil.

Wachtend op advocaat Ivar, stelden de drie elkaar gerust en gisten naar antwoorden voor de steeds opkomende vragen.

Ze waren alle drie ongerust en onzeker over wat er ging gebeuren.

"Ach, het duurt maar even en dan kunnen wij weer verder", zei Chris. Dit had hij al eerder van Ivar vernomen.

Met zijn 57 jaar had Chris de afgelopen tijd het meest over zich heen gekregen. De deurwaarders en de onredelijke crediteuren die zelf een oplossing wilden afdwingen, daar moest steeds mee worden onderhandeld.

Het gevecht wat steeds geleverd moest worden, ging ook zijn tol eisen bij Chris, terwijl hij al arbeidsongeschikt was.

Zelfs bedreiging met de dood en mishandeling waren hem niet onbekend. Vechten om je geld was het!

Chris dwaalde met zijn gedachten af.

Het zit in de familie al die rottigheid.

In 1773 was één van zijn voorvaderen ook al de pineut door verwoesting van zijn smederij.

Zijn voorvader, Bartholomeus Ouboter had zo zijn eigen ideeën over dingen. En de gevolgen daarvan heeft hij gemerkt.

Een tijd geleden was een keer in een toneelstuk het ongeluk en slechte tijding van de familienaam naar voren gekomen.

Dat was op zaterdag 13 september 1997, georganiseerd door het VVV van de gemeente Dordrecht.

Chris had hiervoor een uitnodiging gekregen met als doel, om de oude familienamen van Holland eens bij elkaar te krijgen.

De verbazing was groot: een oud Hollandse naam?

Die zaterdag werd het stuk opgevoerd door een toneelgroep, waarin zijn familie naar voren kwam.

Met name de uitgesproken mening en de gevolgen daarvan.

Maar goed, we zitten nu in de rechtbank Arnhem en laten we ons nu maar concentreren op wat er te gebeuren staat, dacht Chris.

Toen keek hij naar de verdrietige gezichten van zijn vrouw Tienieke en zoon Johan. Wat hij zag maakte hem woest! Al dat onrecht!

Ze hadden met elkaar erg veel meegemaakt de laatste tijd en waren zichtbaar aangedaan.

Dankzij hun Calvinistische opvoeding met duidelijke normen en waarden, zeurde er een onredelijk schuldgevoel bij de drie.

De normaal opgewekte Ivar kwam via de draaideur van het gerechtsgebouw binnen. Eenmaal door de controle heen, kwam hij op de vennoten af.

Zijn voetstappen klonken zwaar op de kille, marmeren vloer.

Zijn gezicht sprak boekdelen, maar hij probeerde dat te verdoezelen door zich opgewekt te gedragen en zo optimistisch mogelijk te lijken. Zijn mededeling : “Vanaf vandaag krijgen jullie rust!”, was duidelijk om moed in te praten. Bij de drie was de waardering groot dat hij gekomen was om steun te betuigen. Hij kende het verleden van de familie en begeleidde hen juridisch al ruim tien jaar in het zaken doen. Er was de afgelopen zes jaar veel beroep op hem gedaan. Het is in Nederland niet onbekend, dat ondernemers veel onder vuur liggen van wegen allerlei problematiek van juridische orde. Het komt ook steeds vaker voor dat het grote geld de kleine middenstander kapot maakt.

Ivar nam de vennoten mee naar een koffiekamer waar hij even met hen van gedachten kon wisselen.

De koffie uit de automaat was goed bedoeld maar bitter. Advocaat Ivar vertelde aan de drie de gang van zaken en besloot met de woorden: “Het is zo gebeurd, je staat met 15 minuten weer buiten”.

Met lood in de schoenen vertrokken ze naar de rechtbankkamer. In de hal om de hoek wachtten ze, op de daarvoor bestemde bank,

tot ze door de cipier binnen geroepen zouden worden om bij de rechter hun verhaal en faillissement in te dienen.

De vriendelijk ogende, vrouwelijke rechter zei goedemorgen bij hun binnenkomst en wees hen een plaats tegenover haar en de griffier.

De griffier, een vrouw van een jaar of vierentwintig, leek ongeïnteresseerd. Haar blonde lokken hingen slordig om haar hoofd. Zeker een zware nacht gehad, dacht Chris. Moet zo iemand nou, die er zo onverzorgd uitziet, omschrijven wat er gebeurt? Het lijkt wel of ze iets gebruikt.

Maar hij realiseerde zich dat dingen niet altijd zo zijn als ze lijken. Ze kon wel in trance zijn en zich hebben afgesloten van de aanwezigen, om juist zorgvuldig te zijn.

Er was een schok door hem heen gegaan toen de rechter goede morgen zei. Hij kwam hier voor aanvraag van zijn eigen faillissement, maar voor haar leek het wel routine.

En zo was het ook! Chris dacht: de omgekeerdheid van het goede morgen is waar. Haal je hier je recht? Het zal toch wel weer fout gaan, omdat de insteek van goedemorgen helemaal niet zo goed is, het is helemaal geen goede morgen!

“U komt voor uw aanvraag eigen faillissement?” vroeg de rechter en keek wijs over haar ouder makende leesbril. Ja knikten de drie.

“En u bent?”, vroeg de rechter aan Ivar. “Ik steun de familie, vandaar mijn aanwezigheid”.

De rechter keek iets vreemd over haar bril heen. Het was niet zo gewoon, betrokkenheid van een advocaat. Het gaat vaak om geld, veel geld bij deze advocaten, zeker als je het uurtarief ziet van sommigen.

“Goed”, stelde de rechter: “Ik heb de papieren en de motivatie van de heer Ouboter binnen gekregen en deze zitting geagendeerd. Wat is de reden van deze aanvraag? Uw bedrijf had toch winstcijfers?”

Een goede vraag, dacht Chris. Nu konden de vennoten kenbaar maken waarom zij de aanvraag hadden gedaan.

Waarop hij het woord nam en rustig uitlegde hoe de vork in de steel zat.

Want het bedrijf had inderdaad drie winstgevende jaren achter zich!



Onze huidige huurbaas had ons bedrijf een contract aangeboden, na gehoord te hebben dat de vennoten op zoek waren naar bedrijfsruimte voor doorstart van hun bedrijf.

Daarbij werd de mondelinge afspraak gemaakt dat zij zes maanden huur mochten achterlopen.

De huurbaas had een nieuw gedeelte achter zijn gebouw laten bouwen voor verhuur.

Het pand was gelegen tegenover het bedrijfspand wat de vennoten op dat moment huurden. De vennoten moesten het eerdere pand over een half jaar verlaten, wegens beëindiging huurovereenkomst.

De eigenaar wilde zijn eigen bedrijf in elektrische fietsen verder uitbreiden en had de betreffende hal hiervoor nodig.

Er was dus geen verlenging van het huurcontract mogelijk.

Het gebouw aan de overkant bood een goede mogelijkheid.

De mogelijkheid om door te gaan met de zaak en een goede oplossing voor de toekomst. Het leek wel of het zo moest zijn.

De huurbaas was een bekende van zoon Johan.

Hij gaf ook de indruk te willen helpen en er belang bij te hebben dat de vennoten het aangeboden pand gingen huren. Hij leek dus wel te vertrouwen.

Zo is er na beraad van de vennoten inzake het eventuele nieuwe pand en de toekomst, contact gemaakt met de huurbaas voor onderhandelingen en overleg.

De naam van de huurbaas was Mike. Johan en Mike kenden elkaar al vanaf de leeftijd van zes jaar.

Johan speelde trompet en Mike trommel in de zelfde jeugd showband.

Ze hebben een eerste prijs behaald op het Wereldmuziek Concours te Kerkrade.

Het was een hechte ploeg anders kon je dat kampioenschap niet bereiken.

Mike beheerde het pand van zijn moeders pensioenfonds, maar stond zelf onder curatele omdat zijn eerdere eigen bedrijf ten onder was gegaan.

Hij moest dus ook verslag doen en verantwoording afleggen.

Mike was een man, beschadigd door de vroege dood van zijn vader en ruzie met zijn broers om geld uit het bedrijf van zijn overleden vader.

Ook was het nieuwe bedrijf van Mike en het bedrijf van de vennoten al jaren naast elkaar en de laatste drie jaar tegenover

elkaar gevestigd, dus vertrouwdheid was er en men was begaan met elkaar. Echter dat leek maar zo. Dat bleek later.

Mike wist dat de vennoten het moeilijk hadden gehad, de afgelopen jaren.

Na danig overleg van de vennoten, is Johan gericht gaan vragen om het pand te mogen huren.

Na enkele weken bood Mike aan om bij hem in het pand te trekken.

De nog kale hal werd aangepast. Er werd een ruimte voor kantoor en opslag boven gerealiseerd. Beneden kwam een ruimte met wc en keuken en een grote tafel waar klanten werden ontvangen.

Een huurcontract werd gemaakt en ondertekend en de bijlage met de kleine lettertjes zouden wij later krijgen.

Ach, als je blij bent met toekomst voor je bedrijf dan doe je daar niet moeilijk over in deze situatie, dacht Chris toen.

De toekomst voor het gezin van je zoon gaat dan voor alles.

Want Chris was het bedrijf allang moe, al dat vechten de laatste jaren tegen crediteuren en hun deurwaarders met idioot hoge kosten.

Vroeger zat het bedrijf naast het pand van Mike en gingen de zaken voor de wind.

Totdat er de klad in kwam, door ander invloeden.

Vroeger heeft het mijn huis al eens gekost, dacht Chris, en hebben Tienieke en ik al in een chalet in het bos gewoond.

Chris vertelde de rechter de voortgang van het proces tegen Kliederman pensioenen en dat er geen verweer mogelijk was tegen het vonnis.

-Uitvoerbaar bij voorraad - was het vonnis. Zelfs een hoger beroep kon het vonnis dan niet meer stil zetten.

De vennoten hadden geen kans meer om door te gaan.

Ook betekende het, dat de vennoten een boete kregen van vijftigduizend euro wegens te laat betaalde huur.

Er was een opeenstapeling van problemen.

Met name een groot probleem met de belastingdienst, zo vertelde hij de rechter.

Dat kwam doordat het bedrijf in korte tijd drie maal moest verhuizen.

We hebben problemen met de accountants. Die, in verhouding met de verplichte werkzaamheden, alleen maar vreselijk veel wilden verdienen aan het bedrijf.

Dan zijn er ook problemen met een franchise onderneming Steel-Garage uit Breda, een landelijke autoglas keten.

En dan ook steeds de belastingdienst met onredelijke controles.

Dit gebeurde omdat het bedrijf drie maal was verhuisd en Chris WAO afgekeurd was, voor zestig tot vijftientig procent.

De rechter keek ietwat verbaasd over de rand van haar leesbril. Ze lijkt zo wel op een uil, dacht Chris. Ik hoop dat ze tenminste die wijsheid heeft.

De boekhouder Teun Geelhoed kwam zijn belofte niet na inzake de WAO afspraken met het re-integratie bureau uit Renkum van Bram Koel.

Om deze redenen viel de Belastingdienst over de vennoten heen.

Ze probeerde op de één of andere manier haar meeleven te betuigen door haar vriendelijkheid en begrijpelijk te knikken met haar hoofd.

De debiteuren en crediteuren van het bedrijf daar ging de rechter in vogelvlucht door heen.

Daarna was zij er kennelijk uit en stelde: "Ja, duidelijk. Ik ben er uit."

Wij niet!, dacht Chris. Dit zal wel weer wat gaan worden.

Chris was inmiddels ervaren in het oeverloos schrijven en communiceren met overheidsinstanties.

"Nu wil ik graag speciaal uw aandacht", zei de rechter vriendelijk en doordringend.

Het officiële gedeelte: de uitspraak van het vonnis wilde zij gaan doen.

De voornamen en de achternamen van de drie vennoten werden uitgebreid doorgenomen op plechtige toon.

Toen volgde er: "al dan hier aanwezig!"

Ja, dat hadden wij ook in de gaten dat wij aanwezig waren, dacht Chris.

Toen hij de verbijsterde gezichten van Tienieke en Johan zag, voelde hij zich heel bezwaard ooit aan het bedrijf begonnen te zijn. Niet iedereen is zo hard om zakenman of vrouw te zijn.

Als je met eer en geweten wil werken, word je in dit klote land kapot gemaakt en is je straf zwaarder dan bij een misdrijf.

“Ik verklaar u alle drie dan ook in staat van faillissement”, zei de edelachtbare mevrouw de rechter , “en wens u veel sterkte. U kunt gaan.”

Met een vriendelijk knikje van de rechter werden de drie vennoten en Ivar gedag gezegd en konden ze gaan.

Goed en wel door de deur van de rechtszaal heen gegaan, barsten Tienেকে en Johan in tranen uit, Chris stikte zowat bij die aanblik. “Zo”, zei Ivar, om de zaak te resumeren en even tot rust te laten komen, “ Heftig hè! Dat hebben wij gehad, nu eerst maar eens wat rust.”

Door de troosteloze, hol klinkende marmeren gang liepen zij gezamenlijk, zwaar aangedaan, terug naar de koffiekamer om even tot rust te komen en na te bespreken.

Het bonkte in Chris zijn hoofd. Mijn bloeddruk moet wel hoog zijn, dacht hij. Of is het de adrenaline? Zullen we echt tot rust komen?

De gedachte niet meer te hoeven vechten en even niets meer te mogen ondernemen, leek hem wel heel eng.

Zelfs de bittere koffie uit de machine was nu even nodig om bij te komen. Failliet! En dat in tien minuten!

En nog dacht Chris bij zichzelf: was het eigenlijk wel nodig om zelf faillissement aan te vragen? Maar goed, er was geen keus, het vonnis dwong hen.

Toen ieder wat tot rust gekomen was, vertelde Ivar wat de volgende stappen zouden moeten worden.

Ivar had Chris bij hun zakelijke ontmoetingen altijd afgeraden om faillissement aan te vragen. De reden was dat het Calvinistische Nederland niet met faillissementen om kon gaan. Hiervoor wilde hij Chris en vennoten beschermen.

Je kon dan beter in Amerika zijn. Die Amerikanen gaan er beter mee om. Iemand die failliet is gegaan weet waar de valkuilen zijn in het zakenleven. Een harde, maar wel een levenservaring.

De drie bedankten Ivar voor zijn steun en spraken af dat zij met elkaar contact hielden over de verdere afwikkeling. Hoe ze verder

moesten als de vennoten, naar de wet schuldsanering natuurlijke personen gaan.

Hoe is de behandeling daarvan? Want een Vennootschap onder firma, zoals de vennoten hadden treft je ook privé en dan ga je persoonlijk ook failliet.

Met z'n vieren verlieten ze het gerechtsgebouw op weg naar de auto's.

Ivar had de auto ergens ander staan dus nam afscheid van de drie. Met de woorden "nog veel sterkte."

Chris dacht: dat zeg jij niet voor niets en herinnerde zich de gesprekken met hem hierover. Wat staat ons nog te wachten?

Aangekomen bij de auto kneep Chris, Tienieke even in de hand. "Gaat het wel?" Dat vroeg hij regelmatig aan haar omdat zij verdriet uitstraalde en hij wel wist dat zij erg onder het geheel leed.

Kon ik het verdorie maar alleen regelen, dacht hij. Veel minder stress voor mijzelf en minder lijden voor Tienieke. Echter gaat dat niet, beseft hij. Je moet eerlijk zijn in een relatie van ruim zeven en dertig jaar.

Ze stapten gezamenlijk in. Chris startte de Peugeot diesel en stuurde de auto door het centrum van Arnhem.

Rijdend richting huis vroeg Chris: "Zullen we ergens wat gaan drinken, of even wat eten? Dan kunnen wij het gebeuren even nabespreken."

Maar Johan en Tienieke wilden graag naar huis. Ze voelden zich ziek, wat wel vaker bij rouw en verdriet gebeurt. Tienieke zei: "Het lijkt wel of ik de griep heb, zo voel ik mij." Wat stress al niet kan doen!

Moe van alles wat hen was overkomen gingen Tienieke en Chris naar huis nadat ze Johan bij zijn gezin hadden afgezet.

Thuis gekomen even met het hoofd achterover in de luie stoel, dacht Chris: Wat een gedoe allemaal.

Al dommellende gingen de gedachten van Chris terug naar wat er gebeurd was. Naar het verhaal van Bartholomeus Ouboter.

## Hoofdstuk 2

Bartholomeus. De voorzanger van de Hervormde kerk welke werkzaam was als smid, tevens gildemeester van Maassluis in 1773.

In die tijd leidde hij de leerlingen op en zag toe op de kwaliteit van de smederij producten zoals hoefijzers, wagenwielbanden en wapens.

Bartholomeus was van aanzien in Maassluis, zoals elke gildemeester in die tijd.

Het was een man met een uitgesproken mening, wat hem tot menig meningsverschil kwam te staan.

Hij was uitgesproken goed in het maken van geweerlopen en siersabels, zijn lievelingswerk.

Als hij zelf aan de slag ging, wat hij vaak deed als de leerlingen naar huis gingen, dan stookte hij het vuur hoog op en ging met een stuk gloeiend ijzer aan de gang om een sierzwaard te maken.

Er was altijd wel sierwerk te maken.

Als dan de krachtige hamerslagen op het aambeeld klonken, begon hij te zingen.

In het ritme van de hamerslagen op het metaal, hoorde je hem dan zijn geliefde psalmen zingen.

De mensen die langs zijn werkplaats liepen, hoorden dat wel vaker. Sommigen bleven staan en vonden het mooi om te horen.

Hij kon goed zingen, die Ouboter.

Het was een grote tegenstelling zoals Ouboter in zijn werkplaats zong ten opzichte van het zingen in de kerk waar hij de voorzanger was.

Daar gingen de noten gedragen en langzaam. Je kon het geen zingen noemen. Het zogenaamde 'lange tonen zingen'.

De oude dominee Kool hield het nieuwe psalmzingen tegen. Hij vond het oneerbiedig om de eredienst zo snel af te raffelen.

Ook de vissers van Maassluis waren halsstarrige lieden. Zij waren het eens met de dominee en wilden de langzame zangtrant volhouden.

Dit was tegen de zin van Bartholomeus Ouboter en de Staat der Nederlanden.

Dominee Kool negeerde zelfs de opdracht die hij had gekregen van de Staat der Nederlanden om de berijming in te voeren in de gemeente van Maassluis.

Ouboter en de koster van de kerk, oefenden de snellere zangtrant regelmatig in de kerk. Dan ergerde de oude dominee zich vreselijk en liep hoofdschuddend weg naar de onderwijskamer.

Als hij dan onderwijs moest geven aan de kinderen, kregen de kinderen weinig geduld van hem.

Zelfs Bach had al vijftig jaar geleden prachtige muziekstukken gemaakt over het lijden en sterven van Christus met melodieuze muziek en gevoel in die muziek zodat wat er overgebracht moest worden ook bij de mensen landde.

Bartholomeus ergerde zich mateloos aan die langzame wijze van zingen. Hij wilde de psalmen mooier brengen. Het is toch ook voor God, dat mooiere zingen? Zo dacht hij en met hem meer mensen.

Maar vooral de arme bevolking was tegen dit zingen, zeker te denken aan de vissers van Maassluis.

Daar tegenin vonden de vrouwen van de vissers uit Maassluis de nieuwe zangtrant wel mooi en waren er vol lof over.

Die vissersvrouwen wilden wel wat meer vaart hebben in de psalmen. Een wat vrolijker gezang brengt meer blijdschap in de gemeente. Die dominee was toch al zo'n vreemde man.

Hij bracht al lang niet meer de Christelijke leer van Luther en was in de loop der tijd bevindelijk geworden.

Alleen de vissers konden het wel goed met hem vinden, daarom was de dominee ook nog in dienst.

Als je het bijbel verhaal van Jezus en de verlossing die Hij je brengt, verkeerd preekt, dan ga je zo triest zingen in lange afstotelijke tonen!

Nu zong Bartholomeus er weer lustig op los bij de slagen van de hamer die het withete ijzer raakten.

Hoe kouder het ijzer, des te hoger de klank van het geluid van de hamer op het aambeeld. Hij zong zijn lievelingslied: psalm 121 over benauwdheid en bescherming. Dit was zijn lievelingslied.

Onder de beslagen ramen van de smederij, aan de zijkant van het gebouw wat aan de kleine gracht gelegen was, zat een jongen, Chiel.

Chiel moest voor zijn moeder een boodschap doen bij zijn tante maar hij hoorde onderweg, vooraan aan de gracht, Bartholomeus zingen.

Hij was stiekem naar de smederij toegelopen, om te kijken naar de werkende man en te luisteren naar het zingen.

Misschien mocht hij wel binnen komen en dan helpen. Dat vond hij mooi!

Moeder vond dat wel goed, want het was nog licht, dacht hij.

Chiel vond dat vuur in de smidse indrukwekkend en dat zingen op de maat van de hamer op het aanbeeld mooi.

Als Bartholomeus nu eens zo zong in de kerk dan was die dienst niet zo lang en zwaar.

Chiel moest van zijn moeder mee naar de kerk. Hij was al acht jaar en hij moest ook al werken in het oude schuurtje achter het huis. Hij boette daar de netten voor zijn vader die visserman was. Vader had dit extra werk, voor hem, gekregen van de reder waarbij hij werkte.

Zo kon hij zijn vader helpen en al wat verdienen voor zijn moeder. Chiel werkte eraan tot zijn vingers rood werden van het knopen van het net.

Vader was veel weg. De zeereizen waren vaak onvoorspelbaar dus wanneer hij thuis kwam, dat wisten ze nooit.

Het gebeurde nog wel eens, dat een platbodem haringschip verzeild raakte.

Dan wist de schipper niet meer waar hij was op zee.

Het extra werk was een uitkomst voor Chiel zijn moeder. Zij kreeg geld voor de teruggebrachte netten bij de reder.

Hij betaalde per net wat gemaakt was. Chiel was er trots op dat hij dat werk kon doen.

Als Chiel weer een vleet klaar had, dan was hij zo trots als een pauw. Dan kon de vleet weer achter een boot om haring te vangen.

De ouders van Chiel hadden een groot gezin, dus wel handig dat Chiel zo slim was voor zijn leeftijd.

De norm in die tijd was dat de kinderen een levensverzekering waren voor de oude dag.



Dit moest wel, want vissersmannen die aan wal kwamen, vielen niet onder de steun van een Gilde.

Ook de reder had hierin geen zorgverplichting, als de zeeman de naald in het spek stak. Wat toen der tijd een uitspraak was als een zeeman met pensioen ging.

De mensen die het slecht hadden en honger hadden en onder een Gilden vakgroep hoorden, die konden bij Het Gilde van hun groep terecht.

Het Gilde was eigenlijk een voorloper van onze sociale dienst tegenwoordig.

De ambachtslieden droegen bij in de kas.

De ouden van dagen van het lagere niveau en de armen zonder beroep konden alleen maar bij de familie terecht, wat heel gewoon was in die tijd.

De zware recessie in die tijd trof ook de visserij waardoor er veel armoede onder de lagere stand van de bevolking was. Ook in het gezin waarin Chiel opgroeide was armoede.

Bartholomeus werkte hard aan het zwaard. Het was een cadeau. Besteld door de voorzitter van het Gilde van Maassluis.

De gelukkige aanstaande eigenaar van het pronkstuk was de Baljuw van Delft.

Een man die hoog in aanzien stond in de Hollandse provincie.

Daarom deed Bartholomeus ook zijn uiterste best om een pronkstuk te maken.

Hij liep ook het vuur uit de sloffen, als hij met dit zwaard bezig was. Want dit was reclame, als je werk goed was, hij zat tenslotte als voorbeeld in het gilde.

In het gilde zaten vooraanstaande mensen, doorgaans oudere vakmensen met een verdiend respect.

En zeker de Baljuw, die stond op de hiërarchische ladder onder de regenten van Holland in die tijd.

Opeens merkte Bartholomeus Chiel op. Hij kende de jongen wel. Hij hing wel vaker op zaterdagmorgen in de smidse rond.

Chiel was altijd benieuwd naar zijn werk en hij wist dat de jongen graag smid wilde worden. De knaap zong ook graag.

Chiel stond ook vaak te luisteren aan de kerkdeur, als hij en de koster aan het oefenen waren met de nieuwe psalmberijming.

Als Chiel dan thuis kwam, vertelde de jongen het zijn moeder. Zij vond het geoefende zingen ook mooi en was blij dat dit gezang door de regering was ingesteld. Had ze hem eens toevertrouwd.

Als die oude dominee Kool nou eens weg ging uit Maassluis, gaf dat misschien een reden aan die dominante mannen dat ze eens gingen luisteren naar de nieuwe berijming van de psalmen.

Met een zwaai gooide de sterke smid de deur open van de smederij en riep: "Ha Chiel! Kom je me helpen met de blaasbalg? Dan kan het vuur wat heter worden voor het louteren van het zwaard."

Chiel keek blij en knikte, helemaal vergeten dat hij naar tante moest en liep snel naar binnen.

Chiel trok een leren schort aan ter bescherming tegen de vonkenregen die ontstond bij het smeden van het zwaard.

Hij greep de eikenhouten blaasbalgarm en ging er aan hangen en liet hem zo zakken.

Bij het loslaten kwam de arm weer omhoog. Door die beweging kwam de blaasbalg in werking.

Zo kwam er veel zuurstof bij het vuur, en het vuur zweepte dan op en het ijzer werd weer witheet.

Die kleuren van het staal, bij de temperatuurwisselingen, vond Chiel geweldig. Dat bij het hete vuur het zweet van zijn hoofd liep, deerde hem niet.

Bartholomeus greep het koude gedeelte van het ijzer en bewerkte het verder zodat het ijzer steeds harder werd.

Ondertussen zong Bartholomeus weer door, op de maat van de slagen van de hamer op het ijzer en aambeeld.

Chiel keek met verwondering toe. Wat een mooi vak, dat bewerken van het staal. Hij hoopte dat hij later ook smid kon worden.

Het begon buiten donker te worden en Chiel wist dat hij dan naar huis moest. Het was onveilig op straat als het donker was.

Vooraf die vreemde vissers en zeelui, die in de vooravond dronken rondliepen achter de meiden van losse zeden aan.

Als je even naar dat gedoe bleef kijken, was het risico groot dat je een pak slaag kreeg van die zeelui.

Tegelijk bedacht Chiel zich ook, dat je in de kerk van de oude dominee Kool ook klappen kon krijgen. Die ouwe chagrijn was het ook niet eens met de zang van de psalmen.

De dominee zei, dat we allemaal slecht waren en dat we bang moesten zijn van de duivel en geen zonden mochten doen.

Als we ons best gingen doen, konden we het licht vinden.

Chiel snapte niks van die woorden. Hij geloofde de woorden van zijn moeder, die zij elke avond uit de bijbel voorlas en de moeilijke woorden dan uitlegde.

Chiel geloofde in de Goede Herder. Dat was hem nu genoeg.

Volgens moeder zette die dominee ook de teksten uit de bijbel zo neer, dat je angstig en bang werd.

Dat gebeurde zodat de kerk je kon dwingen dingen te doen waar je in je hart niet achter stond.

Dominee Kool wilde dat je verzen uit het hoofd leerde. Zo leerde je de zonde kennen.

Waaruit kent ge uw ellende en zijt gij zondig? leerde hij!

Maar ja, al die moeilijke woorden begreep hij toch niet, dus waarom al die moeite, dacht Chiel.

Chiel moest eens een Psalm opzeggen, die hij uit het hoofd moest leren.

Hij had hem moeten leren zodat hij hem uit zijn hoofd zou kunnen declameren in de onderwijskamer van de kerk.

Daar kreeg hij met zijn jaargenoten bijbel onderwijs van de dominee.

Op die bewuste woensdagmiddag ging hij met het zweet op de rug naar de onderwijskamer van de kerk.

En toen hij het vers moest opzeggen begon hij te twijfelen wat het ook al weer was. Hij was stukken in zijn hoofd spontaan kwijt.

Dominee Kool zei: "Probeer het maar. Of heb je het niet geleerd?"

Chiel dacht even na en zomaar flapte hij eruit dat het onzin was om alles uit het hoofd te leren! Het stond toch in het kerkboek!

De oude dominee Kool, groot van stuk, met een rood en kaal gezicht van boosheid, stond op van zijn stoel.

Dat gezicht was zo rood! Waarschijnlijk ook al van de Schiedamse jenever.

Hij liep naar de tafel en greep één van de stoelen met rietbekleding en gooide deze naar Chiel toe.

De stoel miste op een haar na, maar sloeg tegen de schoorsteenmantel in stukken en viel als kachelhoutjes in de hete kolen van het vuur.

De rieten zitting en de stukken hout vatten snel vlam. Zo'n rieten zitting is zo weg in een heet vuur. De vlammen loeiden gelijk hoog op.

“Zoals de vlammen nu in het vuur, zo brandt het ook in de hell!” zei de oude dominee boos.

Trillend van schrik rende Chiel snel de onderwijskamer uit de straat op.

Zonder om te kijken rende hij naar huis en kwam daar buiten adem aan.

Zijn moeder zag direct wel aan Chiel dat er iets helemaal niet goed was.

“Wat is er aan de hand?” vroeg ze Chiel. Hakkend vertelde hij het hele verhaal aan zijn moeder.

Wat de dominee gezegd had, had nog het meeste indruk op hem gemaakt en maakte hem doodsbang.

Zijn moeder troostte hem en zei: “Je weet toch wel beter Chiel?”

Ze zuchtte diep. “Weet je, nog een paar weken en dan is dominee Kool weg. Hij gaat ergens in Friesland wonen, naar een andere gemeente toe. Gelukkig maar he”.

Dit had hem wel gerust gesteld. Als ze nu maar een vriendelijke andere dominee kregen. Dat was afwachten.

Maar nu was het donker aan het worden en moest hij snel naar huis.

Chiel zei tegen Ouboter: “Ik ga naar huis. Mijn moeder zal ongerust worden als ik te lang weg blijf. Ik ben nu ook de man in huis.”

Bartholomeus keek om en glimlachte. Chiels moeder was een gelovige vrouw. Ze was voorstander van het berijmd zingen in de kerk.

“Ga maar gauw”, zei Bartholomeus. “Niet langs de kroegen gaan!” Hij bedacht zich en zei: “O, wacht nog even Chiel!” Bartholomeus riep zijn vrouw.

“Jantje, heb jij nog wat voor de moeder van Chiel?” vroeg hij. Bartholomeus had met het gezin te doen, ze konden wel wat hulp gebruiken.

Ondanks dat Chiels vader één van de dwarse vissers was, verstrekte Bartholomeus wel steun aan dat gezin door af en toe wat etenswaren te geven.

Dat Chiels moeder de nieuwe zangwijze van de psalmen steunde vleide Bartholomeus.

Zacht zingend ging Chiel naar huis. De gekregen spullen stevig onder de arm. Wat zal moeder blij zijn met dit extraatje!

Zijn moeder stond hem al op te wachten in de deuropening. Ze was snel ongerust. Hij was niet naar tante gegaan, wist ze. Ze vermoedde dat hij weer in de smidse was geweest.

Nu haar man weer uitgevaren was, stond ze er wel weer alleen voor. De vissers bleven soms weken op zee.

Chiel kwam de smalle steeg in vanaf de haven van Maassluis en ging langs zijn moeder de arbeiderswoning binnen, met de spullen die hij voor haar had onder de arm.

“Fijn dat je er bent jongen, ik wist niet waar je was. Je zou naar tante voor een boodschap. Nu kwam ze hier en vertelde dat je niet bij haar bent geweest.

Gelukkig was het niet erg belangrijk maar de volgende keer moet je eerst doen wat moeder je opdraagt. Ik moet je kunnen vertrouwen Chiel!” Voer ze gespeeld boos tegen hem uit. Hij beloofde wat hem gevraagd werd, maar was met zijn hoofd nog in de smidse.

Trots vertelde hij zijn moeder, dat hij nog even in de smederij van Ouboter mocht helpen met de blaasbalg. “Dat zal je wel vervelend gevonden hebben”, zei moeder.

Chiel moest er om glimlachen. Zij had een lieve humor, zijn moeder.

Moeder was erg blij met de spullen.

Een mooi stuk rundvlees! Daar konden ze weer fijn een paar dagen van eten en ze zou bouillon trekken.

Rundvlees was duur tijdens de toenmalige crisis. De boeren brachten minder rundvee naar de slager, om hun boerderij meer waard te laten blijven.

Het geld ontwaarde te snel en was bezit van goederen beter.